



Lui Pavel Pavlovici nici prin cap nu-i trecea să „spele putina“; la drept vorbind, numai Dumnezeu știe de ce Velceaninov îi pusese în ajun întrebarea asta; într-adevăr, parcă i se întunecaseră mințile. Lîngă biserica Pokrov, într-o dugheană de mărunțișuri, la prima întrebare i se arată hotelul Pokrovskaia, aflat la doi pași pe o stradă. La hotel i se spuse că domnul Trusoțki locuia tot acolo, în curte, într-un corp secundar al clădirii, unde Maria Sîsoevna dădea cu chirie camere mobilate. Urcînd scara de piatră îngustă, udă și foarte murdară, care ducea la etajul întii al clădirii din curte, unde erau aceste camere, Velceaninov auzi deodată un plîns. Parcă plîngea un copil de vreo șapte-opt ani; plînsul era greoi, se auzeau hohote înfundate, dar care totuși nu puteau fi stăpînite, se mai auzeau bătăi din picioare și niște dojeni parcă tot înăbușite, dar furioase, rostite în falset de un adult. Acest adult parcă voia să-l potolească pe copil și nu dorea deloc să se audă plînsul, dar făcea mai multă gălăgie decît acesta. Dojenile erau nemiloase, iar copilul parcă implora să fie iertat. Pătrunzînd într-un coridor mic, cu cîte două uși pe ambele laturi, Velceaninov întîlni o femeie grasă și voinică, atît de ciufulită, încît se vedea că locuiește acolo,

și o întrebă de Pavel Pavlovici. Femeia arătă cu degetul spre ușa dindărătul căreia se auzea plînsul. Pe chipul gras și stacojiu al femeii se citea o oarecare indignare.

— Iote cum se distrează! spuse ea, cu voce groasă, aproape în șoaptă, și începu să coboare treptele. Velceaninov vru să bată la ușă, dar se răzgîndi și deschise de-a dreptul ușa lui Pavel Pavlovici. În mijlocul unei camere mici, cu mobilier grosolan, dar din belșug, vopsit, stătea în picioare Pavel Pavlovici, îmbrăcat numai pînă la jumătate, fără redingotă și vestă; cu fața stacojie de enervare, cu țipete, gesturi și poate (așa i se păru lui Velceaninov) chiar cu ghionturi, încerca să potolească o fetiță de vreo opt ani, îmbrăcată sărăcăcios, dar ca o domnișoară, într-o rochițică scurtă și neagră de lînă. Fetița părea apucată de o adevărată isterie, plîngea cu sughițuri isterice și își întindea mîinile spre Pavel Pavlovici, parcă vrînd să-l apuce, să-l îmbrățișeze, să-l implore și să-l înduplece de ceva. Într-o clipă, totul se schimbă: vîzîndu-l pe musafir, fetița țipă și o zbughi în camera minusculă de alături, iar Pavel Pavlovici, surprins pe moment, se topi deodată cu totul într-un zîmbet, exact ca în ajun, cînd Velceaninov deschisese pe neașteptate ușa ce dădea spre scară.

— Aleksei Ivanovici! strigă el în culmea mirării. Nu m-aș fi așteptat nicidecum... dar vino aici, aici! Stai aici, pe canapea sau în fotoliu, iar eu... Și se repezi să-și îmbrace redingota, uitînd de vestă.

— Nu te deranja, rămîi așa cum ești, zise Velceaninov și se așeză pe un scaun.

— Nu, dă-mi voie să mă deranjez; uite, acum arăt mai cuviincios. De ce te-ai așezat în colț? Vino aici, în fotoliu, lîngă masă... Ah, nu m-am așteptat, nu m-am așteptat!

Se așeză și el pe marginea unui scaun din nuiiele împletite, dar nu alături de musafirul „neașteptat“, ci răsucind scaunul pe-o parte, ca să-l poată privi pe Velceaninov cît mai din față.

— Cum, adică, nu te-ai așteptat? Doar ți-am spus ieri că vin la ora asta, nu?

— M-am gîndit că n-o să vii; după ce m-am trezit, m-am gîndit la întîlnirea de ieri și m-a cuprins disperarea că n-o să te mai văd de-acum chiar niciodată...

— Între timp, Velceaninov se uita împrejur. Camera era în dezordine, patul, nestrîns, hainele, aruncate care încotro, pe masă erau pahare din care se băuse cafea, firimituri de pîine și o sticlă de șampanie, fără dop, golită doar pe jumătate, cu un pahar alături. Aruncă o privire în camera de alături, dar acolo era liniște; fetița se ascunsese și încremenise.

— Nu cumva beai asta acum? întrebă Velceaninov, arătînd spre șampanie.

— E ce-a rămas... îi răspunse, fistîcit, Pavel Pavlovici.

— Dar știi că te-ai schimbat, nu glumă!

— Obiceiuri urîte, care-au dat peste mine dintr-odată. Zău, din martie m-am apucat; nu mint! Nu mă pot abține. Acum poți să fii liniștit, Aleksei Ivanovici, nu-s beat și n-o să mă apuc să bat cîmpii ca ieri, acasă la dumneata, dar îți spun drept: totul a început din martie! Și dacă acum o jumătate de an mi-ar fi spus cineva că o s-o iau razna în halul ăsta, dacă mi-ar fi arătat propriul meu chip în oglindă, n-aș fi crezut!

— Deci, ieri erai beat?

— Eram, recunosc Pavel Pavlovici cu jumătate de glas, plecîndu-și rușinat ochii în pămînt. Și vezi dumneata: nu că eram beat, eram doar la puțin timp după ce-mi trecuse beția. Asta vreau s-o explic, fiindcă, după beție, sînt și mai

rău: ameteală mai am doar puțină în cap, dar rămîn cu o cruzime și un fel de nesăbuiță, ba îmi simt și mai tare amarul. Poate că de amărăciune beau. În asemenea momente pot face cîte-o boacăna prostească sau sînt în stare să jignesc omul. Pesemne că ieri ți s-a părut că-s foarte ciudat, nu-i așa?

— Nu-ți amintești?

— Cum să nu-mi amintesc, țin minte totul...

— Vezi dumneata, Pavel Pavlovici, exact la fel m-am gîndit și mi-am explicat și eu, spuse împăciuitor Velceaninov. Pe deasupra, și eu m-am purtat ieri cu dumneata cam nervos și... excesiv de intolerant, ceea ce recunosc cu dragă inimă. Uneori nu mă simt prea bine și neașteptata dumitale venire, noaptea...

— Da, noaptea, noaptea! clătină din cap Pavel Pavlovici, parcă mirîndu-se și dojenindu-se. Nici nu știu ce m-a apucat! Nici în ruptul capului n-aș fi intrat la dumneata, dacă nu mi-ai fi deschis singur; aș fi plecat de la ușă. Am trecut pe la dumneata, Aleksei Ivanovici, acum vreo săptămînă, dar nu te-am găsit acasă, dar pe urmă, poate, n-aș mai fi trecut și a doua oară. Totuși, am și eu mica mea mîndrie, cu toate că îmi dau seama că-s... în situația asta. Ne-am întîlnit și pe stradă și mă tot gîndeam: n-are să mă recunoască, n-are să se întoarcă, doar sînt nouă ani, nu glumă – și n-am îndrăznit să te opresc. Iar ieri, veneam dinspre cartierul Petersburg și nici nu-mi dădeam seama ce oră este. Uite, din cauza asta (arătă spre sticlă) și din cauza sentimentului. Am făcut o prostie! O mare prostie! Și dacă n-ai fi fost dumneata, ci altul – căci ai venit la mine chiar și după tărășenia de ieri, ți-ai amintit trecutul – mi-aș fi pierdut și speranța că aș putea reînnoi prietenia noastră.

Velceaninov asculta cu luare-aminte. Omul vorbea, pare-se, sincer și chiar cu oarecare demnitate; totuși, nu-l credea deloc din clipa în care intrase în camera lui.

— Spune-mi, Pavel Pavlovici, după cum văd, nu ești singur aici. A cui e fetița cu care te-am găsit mai adineauri?

Pavel Pavlovici chiar se miră și își ridică sprâncenele, dar se uită la Velceaninov cu o privire limpede și plăcută.

— Păi a cui să fie fetița? Păi e Liza! rosti el, zîmbind cu bunăvoință.

— Care Liza? bîigui Velceaninov și deodată parcă ceva se cutremură în el. Surpriza era prea mare. Mai înainte, intrînd și văzînd-o pe Liza, se mirase, dar nu avusese chiar nici o presimțire, nici un gînd deosebit.

— Liza noastră, fiica noastră, Liza! zîmbi Pavel Pavlovici.

— Fiică? Dar dumneata și Natalia... și răposata Natalia Vasilievna ați avut copii? întrebă Velceaninov, neîncrezător și sfios, cu o voce foarte înceată.

— Cum să nu? Ah, Dumnezeule, păi într-adevăr dumneata n-aveai de la cine să afli! Ce zăpăcit sînt! Ne-a dăruit-o Dumnezeu după plecarea dumitale!

Pavel Pavlovici sări chiar de pe scaun, împins de o emoție ce părea și ea plăcută.

— N-am auzit nimic, răspunse Velceaninov și păli.

— Într-adevăr, într-adevăr, n-aveai de la cine să afli! repetă Pavel Pavlovici cu o voce stinsă, înduioșată. Eu și răposata ne pierdusem și ultima speranță, asta îți amintești și dumneata, și deodată ne binecuvîntează Dumnezeu – și ce bucurie a dat pe capul meu, asta numai El poate să știe! Exact, mi se pare, la un an după plecarea dumitale!

Sau nu, nu la un an, nici pe departe, ia stai puțin: dacă nu mă înșală memoria, dumneata ai plecat atunci de la noi în octombrie sau chiar în noiembrie, nu-i așa?

— Am plecat din T. la începutul lui septembrie, pe douăsprezece septembrie; îmi amintesc foarte bine.

— Oare în septembrie? Hm... Unde mi-e capul? se miră foarte tare Pavel Pavlovici. Mda, dacă-i așa, dă-mi voie; ai plecat pe douăsprezece septembrie, iar Liza s-a născut pe opt mai, asta înseamnă: septembrie, octombrie, noiembrie, decembrie, ianuarie, februarie, martie, aprilie – peste opt luni și ceva, uite-așa! Și dacă ai ști cum răposata...

— Arată-mi-o... cheam-o aici... bîigui Velceaninov cu vocea sugrumată.

— Neapărat! începu să se agite Pavel Pavlovici, întrerupînd imediat ceea ce voia să spună, ca și cum n-ar fi avut nici o importanță. Acum, acum țî-o prezint! Și se duse grăbit în camera Lizei.

Trecură, poate, trei sau patru minute întregi; în camere se auzeau șoapte repezi și grăbite și abia-abia se auzea vocea Lizei. „Îl roagă să n-o aducă“, se gîndi Velceaninov. În sfîrșit, cei doi ieșiră.

— Uite-o, se sfiește, spuse Pavel Pavlovici. E rușinoasă, mîndră... și seamănă leit cu răposata!

Liza ieșise fără lacrimi, cu ochii plecați; taică-său o ținea de mînă. Era o fetiță năltuță, subțirică și foarte frumoasă. Își ridică repede spre musafir ochii mari și albaștri și îl privi curioasă, dar posomorîtă, după care își lăsă iarăși ochii în pămînt. În privirea ei era acea gravitate infantilă, cînd, rămas singur cu un oaspete, copilul se retrage într-un ungher și se uită cu neîncredere la nou-venit, care nu mai fusese pînă atunci niciodată în vizită; dar, poate, mai avea un gînd, care nu mai era de copil – așa